

Sch00lbewoners

Productie: Nico de Beer, fotografie: Kim Been

Verspreid over Noorderland staan veel oude schoolgebouwen waar geen les meer wordt gegeven. De schoolbanken hebben plaatsgemaakt voor iets totaal anders. In de voormalige leslokalen, waar nog steeds sporen te ontdekken zijn van het vroegere onderwijs, huist bijvoorbeeld een restaurant, een atelier of een museum. Kijk mee in een fraai Drents, Fries en Groninger pand met een nieuwe bestemming.

Modern restaurant

Even voorbij de Brink in Dwingeloo staat een gebouw dat nog sterk aan een school doet denken. Restaurant *Sijs eten en drinken* is de blikvanger van het pand dat tot 1966 dienst deed als lagere landbouwschool.

Het roept herinneringen op bij oude

Dwingelers. 'Ik zat altijd daar achter in het hoekje,' en andere mijmerende opmerkingen

krijgt uitbater Rita Visscher zo nu en dan nog te horen.

Eén van de vroegere lokalen is ingericht als restaurant, dat sinds oktober 2008 door Visscher en haar man Anne Wiersma wordt gerund. Verder biedt het gebouw onderdak aan een kinderdagverblijf en een groepsaccommodatie. 'In het hoofdseizoen verdubbelt het aantal inwoners van Dwingeloo,' vertelt Visscher. Vooral fietsers en wandelaars weten het landelijke karakter van Dwingeloo te waarderen. In het restaurant zelf herinnert maar weinig aan de tijd dat er nauwelijks toeristen in het dorp

waren en het gebouw een school huisvestte. De eetgelegenheid heeft een moderne uitstraling en biedt ruimte aan 46 gasten, maar de muren ademen nog steeds een stukje schoolhistorie.

Schooldagen

In 1932 kreeg de boerengemeenschap van Dwingeloo haar eigen landbouwschool. Dit bood jongens uit de regio de enige mogelijkheid om onderwijs te volgen na de lagere school. De leerplicht liep indertijd tot veertien jaar.

De school begon met 46 leerlingen in een tijdelijk onderkomen. Het schoolgebouw aan de Heuvelenweg was nog niet klaar. Toen het gebouw korte tijd later in gebruik werd genomen, werden twee groepen gevormd op basis van leeftijd.

Het onderwijs bleef voor het eerste leerjaar beperkt tot twee lesdagen per week. Dit was noodzakelijk vanwege ruimtegebrek. Op de overige dagen waren de lessen voor de oudere leerlingen. Met de schoolregels werd soepel omgesprongen. In oogsttijd bleven de schoolboeken wel eens dicht en mochten

Schoolland

In de vroegere landbouwschool 'De Vogelsangh' huist nu het restaurant van Rita Visscher en Anne Wiersma (onder). Aan de oude foto's te zien heeft het pand haar kenmerkende eigenschappen behouden. Het glas-in-loodraam met in het midden korenaren stamt uit de tijd dat er nog les werd gegeven.

de leerlingen hun vader gaan helpen op het land.

Niet iedereen was even blij met de school. Sommige boeren smaalden bij de gedachte dat het boerenvak uit boekjes te leren zou zijn. De 'knollenacademie' noemden zij de onderwijsinstelling misprijzend. In totaal hebben 775 boerenjongens uit Dwingeloo en omgeving de lagere landbouwschool bezocht voordat de deuren in 1966 sloten. Opheffing van boerenbedrijven in de jaren zestig betekende het einde van de plaatselijke landbouwschool. De Gereformeerde Kerk kocht het gebouw

en doopte het om tot een ontmoetingscentrum. Er werden ook dansavonden gehouden. Nu is het gebouw al jaren een horecagelegenheid en de dansvloer ligt er nog. 'Menig Dwingeler heeft hier zijn partner gevonden,' lacht Visscher. Met het restaurant heeft het gebouw een waardige bestemming gevonden. Het openbare karakter van vroeger blijft gehandhaafd.

Sijs eten en drinken
Heuvelenweg 29
7991 CM Dwingeloo
www.sijs-etenendrinken.nl

Terug naar school

Karakteristieke woning

'Dit is van ons!' riepen Douwe (44) en Wieke (42) Hoeksma stellig, toen ze het schoolgebouw in Eastermar in april 2007 bij een makelaar te koop zagen staan. In Bergum woonden ze met hun vier kinderen in een rijtjeshuis. 'Je bent bij zo'n monumentaal gebouw nooit de enige belangstellende,' zegt Douwe Hoeksma over zijn snelle besluit de school te kopen. In het pand aan de Grote Hornstweg stonden bij aanvang van de bouwwerkzaamheden de verhuisdozen van de school nog in de gang. Er was een bestemmingswijziging nodig voor het gebouw dat dateert uit 1869 en dat tot 2007 onderdak heeft geboden aan de openbare basisschool.

Er moest eerst honderdveertig kubieke meter sloopafval worden afgevoerd, alvorens een provisorische woonruimte kon worden gecreëerd. Het gezin betrok het pand vijf maanden na aankoop. Van de drie lokalen aan de voorzijde van het pand maakten zij

in de afgelopen vier jaar een moderne keuken, een woonkamer en een atelier-ruimte.

Het gebouw voldoet aan de nieuwbouweisen. Er zit vloerverwarming in en de isolatiewaarden zijn verhoogd naar de maatstaven van deze tijd. Fase voor fase pakte Douwe het project aan. De bouw van de slaapkamers en de badkamer in het nog te voltooien deel aan de achterzijde hoopt het echtpaar binnen drie jaar af te ronden. 'We wilden het gebouw voor bewoning geschikt maken, maar daarbij wel het karakter van de school behouden,' vertelt de trotse schoolbewoner, die zelf een installatiebedrijf heeft. Hij had de grote werkzaamheden uitbesteed aan aannemers, maar zelf heeft hij ook veel gedaan.

Historie bewaren

Voor het gebouw staan twee imposante kastanjebomen die in 1898 geplant zijn, het jaar dat Wilhelmina tot koningin werd gekroond. In de voorgevel zijn nog namen zichtbaar die kinderen in het steen hebben gekerfd. De huidige bewoners laten dit zo.

Het gezin Hoeksma maakte de overstap van rijtjeshuis naar een monumentaal pand. De klaslokalen van het voormalige schoolgebouw zijn veranderd in een ruime woning met moderne keuken. Wieke Hoeksma heeft een eigen atelier-ruimte voor het maken van groendecoraties.

'We willen de historie niet wegmoffelen.' Doutzen Kroes, die hier haar basisschooltijd doorliep, staat er niet bij. Er komen regelmatig cursisten over de vloer. Wieke Hoeksma heeft altijd bij de bloemist gewerkt en heeft een passie voor dit werk. Elf jaar geleden begon ze in haar bijkeuken met workshops in groendecoraties. Toen nog voor drie of vier personen. Nu heeft ze in de verbouwde school haar definitieve locatie gevonden. In de atelier-ruimte verzorgt ze onder de naam 'De Creahoek' van september tot mei avondcursussen voor groepen van maximaal tien personen. Verder houdt zij zich bezig met kinderfeestjes en het vervaardigen van bruidsdecoraties. De voormalige school ligt landelijk, aan de rand van het dorp. Omwonenden zijn blij met de woonbestemming. Wieke Hoeksma: 'Er komen nog wel eens leraressen van vroeger binnenlopen, ze kijken hun ogen uit.'

De Creahoek

Grote Hornstweg 8
9261 VW Oostermeer
www.decreahoek.nl

Als de laatste schoolbel heeft geklonken

Kunst op het Hogeland

In een leeg polderlandschap in Uithuizen, nabij het gehucht Valom, biedt een voormalige lagere school uitzicht op uitgestrekte landerijen. De school en enkele boerderijen aan een kant van de Emmaweg, akkers aan de andere kant. Het is er verlaten en stil. Hier kwam in de jaren zeventig de Amsterdamse kunstenaar Eddy Roos (62) terecht in zijn zoektocht naar een nieuwe atelier-ruimte. Hij kocht de school en maakte er het Eddy Roos Museum van. Het is tevens een woonruimte voor een aantal kunstenaars, waaronder Jeanine Dondorp. 'De ruimte sprak hem aan,' zegt Dondorp, die ook de beheerder is. Er is weinig veranderd sinds de dagen dat hier schoolbanken stonden. Van de drie klaslokalen is er een verbouwd tot woning. De twee andere dienen als museum en atelier. De vroegere woonruimte van de hoofdmeester is nu een sfeervolle koffiekamer. In de galerie is een wisselende tentoonstelling met werk van anderen. Het museum richt zich volledig op werken van Roos.

Het Eddy Roos Museum geeft een fraai overzicht van het werk van de Amsterdamse kunstenaar. Op de linkerpagina bewoners Jeanine Dondorp (l) en Maria van der Louw.

Veelbewogen leven

De kunstenaar heeft het reizen in het bloed. Hij studeerde in Italië en Parijs. Samen met vier andere kunstenaars maakte hij muurschilderingen in een boeddhistische tempel op Sri Lanka. Naast beeldhouwen houdt hij zich ook bezig met tekenkunst, muziek en het maken van dansfilms.

Hij woont niet permanent in Uithuizen. Hij heeft ook een atelier in Amsterdam. 'Hij pendelt al jaren heen en weer. Hij werkt als beeldhouwer veel met dansers als modellen en daarvoor moet je toch in Amsterdam zijn,' vertelt Dondorp. Roos werkt graag in Uithuizen. 'De grote beelden die hij maakt, kan hij hier opzetten.' Zijn bronzen beelden staan tentoongesteld in de tuinen van Borg Verhildersum in Leens. Hier integreert Roos zijn beelden in hun natuurlijke omgeving. Ook het Spanje Monument in Amsterdam is van zijn hand.

De afgelegen locatie van de toenmalige school laat zich verklaren doordat er in vroegere tijden veel landarbeiders in deze streek woonden. Deze boerenknechten woonden in inmiddels afgebroken dijk-

huisjes. In de jaren twintig telde de school wel negentig leerlingen. Vanwege de mechanisatie in de landbouw trokken veel mensen in de jaren zestig weg en in 1973 hield de school op te bestaan.

Het museum, dat van april tot eind september tijdens weekenden geopend is, toont tal van beelden van Roos alsmede tekeningen van bewegende modellen. Ook is er een film te zien over het leven en werk van de kunstenaar. In de koffiekamer staat de appeltaart klaar.

Museum Eddy Roos

Emmaweg 48-50
9981 VC Uithuizen
www.eddyroos.com

Nog meer scholen

We vroegen in Noorderland 2 (februari-maart 2011) om mee te helpen in de zoektocht naar noordelijke schoolgebouwen met een nieuwe functie. We hebben veel tips van lezers gekregen en leuke verhalen met mooie foto's

ontvangen. Hartelijk dank daarvoor. Naast de drie gebouwen die hier naar voren komen, zijn er nog veel meer prachtige panden. Kijk op www.noorderland.nl voor een selectie van alle inzendingen.